

	Pvm	Liite nro
K.hall.	14.12.2017	1
K.valt.	19.12.2017	3

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunnanvaltuuston toimikaudeksi 2013 -2016 valitsemina tarkastuslautakunnan jäseninä ja varajäseninä ovat toimineet vuonna 2016 seuraavat henkilöt:

Jäsen	Varajäsen
Tauno Herranen	Maritta Rönkä
Matti Vepsäläinen	Heikki Kokkonen
Emma Ilomäki	Tapio Hänninen
Unto Siikström	Jouni Lund
Sini Kultalahti	Markku Sahlman

Lautakunnan puheenjohtajana toimii Tauno Herranen ja varapuheenjohtajana Matti Vepsäläinen. Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut BDO Auditor Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut JHTT-tilintarkastaja Ilpo Malinen. Vastuunalainen tilintarkastaja on huolehtinut myös tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävistä.

2. Arviointitoiminta

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudeksi arviointisuunnitelman vuosittaisine painopistealueineen. Arviointisuunnitelman pohjalta on laadittu vuosittainen tarkempi työohjelma kutakin vuotta varten.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kuusi tilivuoteen kohdistunutta kokousta. Lautakunnassa ovat vierailleet kuultavina kunnan ja eri toimialojen toiminnasta ja taloudesta kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, vs. koulutusjohtaja, vs. tekninen johtaja, rakennustarkastaja ja elinkeinoasiamies. Lautakunta on kuullut katsaukset myös kuntien yhteistyöstä sekä sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan toimivuudesta.

Arviointikertomuksen laatimista varten lautakunta on tutustunut vuoden 2016 talousarvioon, kunnanhallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä henkilöstötilinpäätökseen. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat seuranneet kunnan toimielinten päätöksentekoa pöytäkirjojen avulla ja tekemällä muita havaintoja kunnan toiminnasta ja taloudesta.

Tarkastuslautakunta on saanut selonteon tilintarkastajan suorittamista tarkastuksista kokousten yhteydessä ja perehtynyt tilintarkastuskertomukseen.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät esteellisinä ole osallistuneet seuraavien toimieliinten ja toimintojen arviointiin:

Matti Vepsäläinen: perusturvalautakunnan puheenjohtaja

Unto Siikström: sivistyslautakunnan varajäsen
 Sini Kultalahti: puoliso sivistyslautakunnassa
 Jouni Lund (varajäsen): sivistyslautakunnan jäsen

3. Edellisen vuoden arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 25.10.2016 § 58 käsitellyt kunnanhallituksen 5.10.2016 § 268 antamat selvitykset liittyen vuoden 2015 arviointikertomuksen havaintoihin.

4. Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen vuonna 2016

4.1 Talousarvion ja tilinpäätöksen rakenteesta ja esittämistavasta

Tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnittää kunnanvaltuuston ja viranhaltijoiden huomiota talousarvion ja tilinpäätöksen rakenteeseen ja esittämistapaan. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt talousarvion sitovaksi toimielintasolla, mutta määrärahoja ja tuloarvioita ei ole esitetty vuoden 2016 talousarviossa ja tilinpäätöksessä toimielintasolla vaan koko kunnan tasolla ja sitten toiminnoittain, tehtävittäin, osastoittain tai rakenneosittain. Nämä alemmat/tarkemmat tarkastelutasot antavat hyödyllistä lisätietoa, mutta ne eivät ole valtuuston hyväksymä sitovuustaso, jolla taloutta ja toimintaa tulisi seurata.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että sekä talousarviossa että tilinpäätöksessä esitetään määrärahat ja tuloarviot kahteen kertaan. Talousarviossa 2016 ne esitetään sekä "Osastojen toiminta 2016" -osassa (s. 17-60) että "Käyttötalous 2016" -osassa (s. 63-80). Tilinpäätöksessä 2016 ne on esitetty sekä "Toiminta 2016" -osassa että "TA-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2016" osassa.

Tarkastuslautakunnan suosittelee, että talousarvion ja tilinpäätöksen esittämistapaa ja rakennetta kehitetään niin, että määrärahat ja tuloarviot sekä toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen esitetään selkeästi myös valtuuston päättämällä sitovuustasolla talousarviossa ja tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunnan mielestä myös saman tiedon toistamisesta voitaisiin luopua.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt vuoteen 2020 ulottuvan kuntastrategian, jossa on määritetty kunnan strategiset päämäärät. **Tarkastuslautakunnan mielestä näiden strategisten päämäärien talousarviota ja taloussuunnitelmaa ohjaavan vaikutuksen sekä päämäärien toteutumisen esittämisen voisi ottaa mukaan talousarvioon ja tilinpäätökseen.**

4.2 Kunnanhallituksen alainen toiminta

Kunnanhallituksen alaisen toiminnan menot pysyivät talousarvion puitteissa (85,5 %). Toteutuneet tulot ylittivät talousarvion (104,9 %). Edellisvuodesta menot kohosivat 17,5 % ollen 2,37 milj. euroa ja tulot kasvoivat 1,3 % 640.000 euroon.

Tehtäväalueille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että kunnanhallituksen alaiset toiminnot on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

4.3 Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan menot pysyivät muutetun talousarvion puitteissa (97,8 %). Toteutuneet tulot ylittivät talousarvion (102,5 %). Edellisvuodesta menot kohosivat 1,9 % ollen 15,1 milj. euroa ja tulot kasvoivat 31.000 euroa (2,3 %) 1,36 milj. euroon.

Tehtäväalueille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että perusturva on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan mielestä ja lautakunnan saaman kuntalaispalautteen mukaan sosiaali- ja terveystoimet ovat toimineet vuonna 2016 kunnassa hyvin.

4.4 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan menot pysyivät talousarviossa (94,9 %). Toteutuneet tulot ylittivät reilusti talousarvion (155,7 %). Edellisvuodesta menot kohosivat 0,2 % ollen 5,0 milj. euroa ja tulot kasvoivat 58.000 euroa (14,4 %) 461.000 euroon.

Tehtäväalueille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että sivistyslautakunnan alainen toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

4.5 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan menot pysyivät talousarviossa (95,5 %). Toteutuneet tulot jäivät hieman alle talousarvion (99,4 %). Edellisvuodesta menot laskivat 2,1 % ollen 1,9 milj. euroa ja tulot kasvoivat 40.000 euroa (5,2 %) 810.000 euroon.

Tarkastuslautakunta kuitenkin arvioi, että tehtäväalueille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että teknisen lautakunnan alainen toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

4.6 Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan toimintamenot pysyivät talousarviossa (87,4 %). Toimintatulot ylittivät talousarvion (110,2 %). Edellisvuodesta toimintamenot kasvoivat 25,3 % ollen 104.000 € ja toimintatulot pysyivät edellisvuoden tasolla (54.000 €).

Tehtäväalueille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että ympäristölautakunnan alainen toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta kiittää rakennusjärjestyksen valmistumisesta, mutta jää vielä odottamaan ympäristönsuojelumääräysten valmistumista.

4.7 Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutuminen

Toimintakatteen jälkeiset tuloslaskelmaosan erät toteutuivat pääosin talousarvion mukaisesti tai paremmin. Verotulot ja valtionosuudet sekä korkotuotot ylittivät talousarvion. Muut rahoitustuotot jäivät alle tuloarvion. Korkomenot toteutuivat alle talousarvion, mutta muut rahoitusmenot ylittivät sen. Toteutuneet poistot ylittivät talousarvion.

Rahoitusosan rahoitustoiminta toteutui myös pääosin talousarvion mukaisesti. Pitkäaikaisia lainoja ei tarvinnut nostaa, vaan niitä voitiin lyhentää talousarviota enemmän. Lyhytaikaista velkaa nostettiin talousarviota enemmän.

5. Kunnan talous

Kunnan toimintatuotot kasvoivat 440.000 euroa (15,5 %) vuodesta 2015 ollen 3,3 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisvuodesta 615.000 euroa (2,6 %) 24,5 milj. euroon. Näiden nettovaikutuksesta toimintakate heikkeni 0,2 milj. euroa.

Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 0,3 milj. euroa ja valtionosuudet 67.000 euroa. Molemmat erät toteutuivat talousarviota suurempina. Kun rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat noin 0,1 milj. euroa edellistä vuotta pienempänä, on vuoden 2016 vuosikate 0,6 miljoonaa euroa huonompi kuin vuonna 2015. Vuosikate (2,3 milj. €) riitti kattamaan suunnitelman mukaiset poistot (0,8 milj. €).

Poistojen ja satunnaisten erien jälkeen tilikauden tulos on 1,4 milj. euroa ylijäämäinen.

Taseen tunnusluvut osoittavat taloudellisen aseman parantumista edellisestä vuodesta. Omavaraisuusaste kohosi 52,8 %:in. Suhteellinen velkaantuneisuus laski 41,6 %:in. Kertynyt ylijäämä/kuntalainen kohosi 1360 euroon ja lainakanta laski 1,3 milj. euroa ja lainakanta/kuntalainen laski 2689 euroon.

Rahoituksen tunnusluvut osoittavat, että investointien tulorahoitus oli 216,7 % ja lainanhoitokate 1,3.

6. Investoinnit

Kunnan toteutuneista investoinneista on tilinpäätöksessä esitetty toteutumisvertailu. Investointimenojen kokonaismäärä 1 045 115 euroa oli talousarvion puitteissa (64,9 %). Investointituloista toteutui vain 1,4 %.

Tarkastuslautakunnan mielestä hankkeiden valmistumisasteen lisääminen investointiosan toteutumisvertailuun antaisi hyödyllistä lisätietoa päättäjille investointien toteutumisesta.

7. Henkilöstö

Tasekirjan yhteydessä esitetty henkilöstötilinpäätös antaa varsin hyvän kuvan Rautalammin kunnan henkilöstön määrästä, rakenteesta, ikärakenteesta, poissaoloista ja henkilöstökustannuksista

Henkilöstötilinpäätöksen mukaan Rautalammin kuntaan palvelussuhteessa olleiden henkilöiden määrä oli vuoden lopussa yhteensä 207 henkilöä (2015: 196), joista vakinaisia 147 (kokoaikaisia ja osa-aikaisia) (2015: 141). Henkilöstön keski-ikä oli 46,86 vuotta (2015: 46,67 vuotta). Naisia henkilöstöstä on 80,7 %.

Sairauspoissaolojen määrä laski vähän edellisvuodesta 2 332 kalenteripäivään (2015: 2 364 kalenteripv). Tarkastuslautakunta pitää kehitystä myönteisenä.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kunnan työskentelyilmapiiri ja henkilöstön hyvinvointi on parantunut. Tarkastuslautakunta pitää kehitystä myönteisenä ja pitää tärkeänä, että henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan myös jatkossa.

8. Kuntakonserni

Kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille on asetettu toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita vuosien 2013 - 2016 taloussuunnitelmassa. Tilinpäätöksen yhteydessä on raportoitu kunnan konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta konsernilaskelmin ja liitetiedoin sekä asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Suurin osa tavoitteista näyttää olevan kunnalle asetettuja, ei yhtiöille. Tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

Konsernin talous on kehittynyt samansuuntaisesti kuin kunnan talous. Toimintatuotot/toimintakulut on kohonnut 48,3 %:in ja vuosikate kattaa poistot (207,2 %). Investointien tulorahoitus on 148,7 % ja lainanhoitokate 1,43. Omavaraisuusaste kohosi 35,2 %:in ja suhteellinen velkaantuneisuus laski 49,83 %:in. Kertynyt ylijäämä on 3,6 milj. euroa eli 1093 €/asukas. Lainakanta on 16,8 milj. euroa eli 5461 €/asukas.

9. Muut havainnot ja yhteenveto

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kunta on pystynyt huolehtimaan kunnan asukkaiden palvelutarpeista hyvin. Rautalammien elinkeinorakenne on pysynyt monipuolisena.

Tarkastuslautakunta esittää kunnan luottamushenkilöille ja työntekijöille kiitokset kunnan hyväksi tehdystä työstä.

11. Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

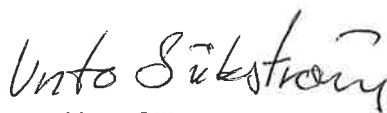
Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2016 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää seuraavista arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kunnanhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä syys- tai lokakuussa pidettävässä kunnanvaltuuston kokouksessa:


1. Talousarvion ja tilinpäätöksen rakennetta ja esittämistapaa kehitetään kunnanvaltuuston sitovuustasoa vastaavaksi ja selkeämmäksi ja saman tiedon toistamisesta luovutaan.
2. Kuntastrategian päämäärien toteutumisen etenemistä tulisi seurata selkeämmin taloussuunnitelmissa, talousarvioissa ja tilinpäätöksissä.
3. Investointien toteutumisvertailuun voisi lisätä hankkeiden valmistumisasteen.

Rautalammilla 18.5.2017


Tauno Herranen
puheenjohtaja


Emmi Ilomäki
jäsen


Unto Siikström
jäsen


Markku Sahlman
varajäsen